

Priloga k pravilniku o ocenjevanju za predmet **FILOZOFIJA**

Ocenjujemo v skladu s Pravilnikom o preverjanju in ocenjevanju znanja v srednjih šolah in Pravili ocenjevanja Gimnazije Novo mesto, veljavnim učnim načrtom in maturitetnim katalogom za predmet FILOZOFIJA.

1. Minimalni standardi znanja

Minimalni standardi so oblikovani glede na cilje predmeta iz veljavnega učnega načrta. Navedeni so v Prilogi 1.

2. Pogoji za pozitivno oceno ob koncu 1. ocenjevalnega obdobja

Za pozitivno oceno morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:

- a) Dijak pridobi vse napovedane ocene znotraj ocenjevalnega obdobja.
- b) V primeru negativne ocene (ali ocen), jo (jih) mora dijak popraviti s pozitivno oceno.

3. Pogoji za pozitivno oceno ob koncu pouka in oblikovanje končne ocene

Za pozitivno oceno ob koncu pouka morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:

- a) Dijak pridobi vse napovedane pisne in ustne ocene ter odda predpisane izdelke oziroma avtentične naloge.
- b) V primeru negativne ocene, jo mora dijak popraviti.
- c) V primeru negativno ocenjenega (ali neocenjenega) prvega ocenjevalnega obdobja, mora dijak to popraviti oziroma pridobiti oceno/ocene.

Končna ocena

Končna ocena se oblikuje, upoštevajoč vse pridobljene ocene. Vse pridobljene ocene so enakovredne.

4. Načini pridobivanja ocen

- Ustna ocena (2x)
- Pisna ocena (3x)
- Izjemoma lahko dijak dobi dodatno oceno odlično v primeru, da skozi celotno ocenjevalno obdobje izrazito konstruktivno sodeluje pri pouku. Tovrstna ocena se šteje kot ustna ocena, pri čemer se skupna teža ustnih ocen ne poveča.

Posebnosti ocenjevanja filozofije kot izbirnega maturitetnega predmeta

Dijaki pridobijo štiri pisne ocene.

5. Kriteriji ocenjevanja

Opisni splošni kriteriji ocenjevanja znanja:

Za oceno **ODLIČNO** dijak:

1. Zelo dobro pozna, razume in razlaga filozofske probleme, ki jih obravnavamo pri pouku. Vedno jih povezuje z ustreznimi pojmi, z ustreznimi avtorji, pojmi, z drugimi predmeti in z lastnimi izkušnjami.
2. V novih vsebinah je sposoben odkriti filozofske probleme, jih naveže na že poznane. Pozna, razume, analizira, primerja in vrednoti rešitve filozofskih problemov, ki jih spoznavamo pri pouku, poleg tega pa odkriva tudi izvirne rešitve.
3. Dobro obvlada filozofsko terminologijo (npr. ideja, relativizem, utilitarizem) in analizira filozofske pojme (npr. spoznanje, obstoj, dobro, pravično).
4. Pisno oz. govorno se izraža jasno in ustrezno obravnavani temi, pri čemer je odlika tudi bogat jezikovni zaklad in retorična spretnost.

Za oceno **PRAV DOBRO** dijak:

1. Dobro pozna, razume in razlaga filozofske probleme, ki jih obravnavamo pri pouku. Skoraj vedno jih zna povezati z ustreznimi pojmi, z ustreznimi avtorji in občasno tudi z drugimi predmeti in z lastnimi izkušnjami.
2. V novih vsebinah je občasno sposoben odkriti filozofske probleme, jih naveže na že poznane.
3. Solidno obvlada filozofsko terminologijo in zna analizirati filozofske pojme.
4. Pisno oz. govorno se izraža jasno in ustrezno obravnavani temi.

Za oceno **DOBRO** dijak:

1. Pozna in okvirno razlaga filozofske probleme, ki jih obravnavamo pri pouku. Po navadi probleme tudi zadovoljivo razume. (kar se kaže v tem, da izpeljave niso pomanjkljive in odgovori nelogični). Občasno jih zna povezati z ustreznimi pojmi, z ustreznimi avtorji in sem ter tja z drugimi predmeti in/ali z lastnimi izkušnjami.
2. Pozna filozofsko terminologijo in poskuša analizirati filozofske pojme.
3. Pisno oz. govorno izražanje je solidno in po navadi ustrezno obravnavani temi.

Za oceno **ZADOSTNO** (minimalni standard znanja) dijak:

1. Okvirno in približno zna obnoviti obravnavano snov in občasno pokaže razumevanje filozofskih problemov. Občasno poveže probleme z ustreznimi avtorji in pojmi.
2. Pozna nekaj filozofske terminologije.
3. Pisno oz. govorno izražanje je zadovoljivo in občasno ustrezno obravnavani temi.

Točkovnik za pisni preizkus:

Zadostno: 50-62 %

Dobro: 63-77 %

Prav dobro: 78-89 %

Odlično: 90-100 %

Posebni kriteriji za ustno ocenjevanje – govorna refleksija pouka

Minimalni standard (ocena 2)

- Čas/oblika: ~3 min; nastop pred razredom; dovoljen miselni vzorec (5–7 pojmov) na listu (ne na napravi); list po nastopu odda.
- Vsebina: od 3 glavnih poudarkov prejšnje ure vsaj 2 razloži zadovoljivo, 3. le površno oziroma z resnimi pomanjkljivostmi.
- Povezave: 1 površna povezava
- Lastna misel/vprašanje: odsotno ali zelo splošno, brez utemeljitve, nerelevantno za obravnavano snov
- Pojmi in točnost: osnovne pojme večinoma uporabi pravilno; možne manjše netočnosti, brez hude zmede ali protislovij.
- Struktura: osnovna rdeča nit je nakazana; sledi navodilu »3 poudarki«.
- Govorna izvedba: govor je razumljiv in slišen (lahko negotov)
- Vprašanja učitelja: na enostavna dopolnitvena vprašanja odgovori z namigi učitelja.

Odlično (ocena 5)

- Vsebinski poudarki (3/3): vsak poudarek je jasno opredeljen, razložen in utemeljen; pri vsakem naveden konkreten primer; raba pojmov pravilna.
- Povezanost: trije poudarki so med seboj logično povezani (rdeča nit, smiselni prehodi).
- Povezave (2): navede dve različni, novi in smiselni povezavi (z drugo temo/avtorjem/predmetom ali lastnim izkustvom), vsako na kratko razloži in argumentirano naveže na učno vsebino.
- Zaključek: sklepna misel ali vprašanje je razloženo in utemeljeno ter izhaja iz povedanega.
- Podvprašanja: na učiteljeva podvprašanja odgovarja samostojno in celovito (razlaga + argument + primer).
- Izvedba: govor je tekoč, jasen in v predvidenem časovnem okvirju; miselni vzorec (5–7 pojmov) je opora, ne bralo; brez branja s telefona.
- Opomba: manjša nedoslednost ali drobna napaka ne znižata ocene, če ne porušita celote.

Dodatno pojasnilo: Kaj tipično zniža oceno? Orientacijski seznam: ocena se zniža, če dijak naredi eno ali dve spodnji pomanjkljivost – upošteva se celota:

- Eden od treh poudarkov je šibko razložen/utemeljen ali brez konkretnega primer(a).
- Povezava je zgolj navedena (brez razlage/argumenta) ali neprepričljiva.
- Pri podvprašanjih so odgovori delni (manjka argument ali primer) oziroma učenec potrebuje namige.
- Sklepna misel je izrečena, vendar ne utemeljena ali ne izhaja iz nastopa.
- Struktura/prehodi so šibki; rdeča nit je deloma zabrisana.
- Izvedba: prehitro/nerazločno, preveč branja z list(a), zato je razumljivost slabša.

- Manjša terminološka netočnost ali logična vrzel, ki ne poruši celote, a oslabi argument.
- Posamična faktografska napaka (npr. napačen avtor/pojem)

6. Preverjanje znanja

Znanje se preverja praviloma dve uri pred pisnim preizkusom znanja. Učitelj seznani dijake z obsegom snovi, okvirnimi vprašanji ter tipom nalog, ki bodo v pisnem preizkusu. Znanje se preverja v dialogu z dijaki ter praviloma s pomočjo spletnih kvizov in ustnim ali pisnim reševanjem vzorčnih nalog.

7. Odstopanja

Zaradi individualnih posebnosti dijaka oz. drugih opravičljivih razlogov je možno odstopanje od navedenih pravil.

8. Opravljanje popravnega izpita

8.1 Način opravljanja

Pri filozofiji (vsi oddelki razen maturitetnega) se vsi izpiti opravljajo ustno. Ustrezno se uporabijo standardi znanja in kriteriji ocenjevanja.

Pri filozofiji kot izbirnem maturitetnem predmetu (FIL-M) so vsi izpiti pisni. Pisni izpit je sestavljen iz dveh delov (razpravljalni esej; komentar besedila).

8.2 Ocenjevanje

Ocenjevanje poteka po veljavnih standardih znanja in kriterijih za ocenjevanje znanja (gl. točko 5).

9. Opravljanje predmetnega izpita

9.1 Način opravljanja

Pri filozofiji (vsi oddelki razen maturitetnega) se vsi izpiti opravljajo ustno. Ustrezno se uporabijo standardi znanja in kriteriji ocenjevanja.

Pri filozofiji kot izbirnem maturitetnem predmetu (FIL-M) so vsi izpiti pisni. Pisni izpit je sestavljen iz dveh delov (razpravljalni esej; komentar besedila).

9.2 Ocenjevanje

Ocenjevanje poteka po veljavnih standardih znanja in kriterijih za ocenjevanje znanja (gl. točko 5).

10. Opravljanje dopolnilnega izpita

10.1 Način opravljanja

Pri filozofiji (vsi oddelki razen maturitetnega) se vsi izpiti opravljajo ustno. Ustrezno se uporabijo standardi znanja in kriteriji ocenjevanja.

Pri filozofiji kot izbirnem maturitetnem predmetu (FIL-M) so vsi izpiti pisni. Pisni izpit je sestavljen iz dveh delov (razpravljalni esej; komentar besedila).

10.2 Ocenjevanje

Ocenjevanje poteka po veljavnih standardih znanja in kriterijih za ocenjevanje znanja (gl. točko 1 in 5).

PRILOGA 1 – MINIMALNI STANDARDI ZNANJA: (Ta odsek se v celoti spremeni)

TEMATSKI SKLOP: Uvod v filozofijo

Lekcija 1: Zakaj ljudje iščemo spoznanja

- Našteje vsaj tri razloge, zakaj ljudje iščemo spoznanja
- Površno razloži vsaj dva od teh

Lekcija 2: Uporabnost filozofije

- Navede 2 razloga uporabnosti (kritično/argumentirano mišljenje; orientacija v vrednotah/odločanju).
- Našteje tri ravni spoznanja pri Platonu
- V 2 stavkih povzame bistvo prisposode votline (sence–resnica–vračanje).
- Navede vsaj 1 ključno misel Marxove razlage zgodovine ali kapitalizma (npr. razredni boj) in jo na kratko ponazori
- Navede vsaj dve možni interpretaciji olimpijskih iger z vidika Platonove prisposode in Marxove filozofije

Lekcija 3: Logika in logične zmote

- Opredeli logiko
- Okvirno opredeli ključne pojme logike (npr. sklepanje, dedukcijo in indukcijo ipd.)
- Pozna in prepozna vsaj dve pogosti logični zmoti (npr. proti človeku, iz čustev), navesti preprost primer in poiskati sklep

Lekcija 4: Dokazi za obstoj Boga

- Opredeli filozofijo religije (pojmi, argumenti o Bogu/religiji).
- V eni povedi povzame vsaj 2 klasična dokaza (npr. ontološki, kozmološki ali teleološki) in 1 protiargument (problem zla).

Lekcija 5: Zgodovina (evropske) filozofije in filozofske discipline

- Poimenovati in okvirno razvrstiti glavna obdobja v zgodovini filozofije ter za vsako navesti vsaj eno glavno značilnost
- Poimenovati večino filozofskih disciplin in navesti vsaj eno vprašanje, s katerim se ukvarja posamezna filozofska disciplina

Lekcija 6: Uvod v azijske filozofske tradicije

- Opredeli glavno razliko med azijskimi in evropskimi filozofskimi tradicijami in to ponazoriti na vsaj dveh zgledih iz azijskih tradicij
- Pozna vsaj eno značilnost vsake izmed obravnavanih filozofskih tradicij

Lekcija 7: Uvod v sodobno filozofijo. Primer eksistencializma

- Opredeli pojem eksistencializma in navede 2-3 značilnosti ter površno ponazori s konkretnim primerom

Tematski sklop: Ontologija in spoznavna teorija: Kaj v resnici obstaja in kako lahko to spoznam?

Lekcija 1: Je vse relativno? Protagora

- Opredeliti izraze: relativno, objektivno, relativizem, objektivizem (po 1 stavek).
- Našteti nekatere glavne značilnosti Protagorovega relativizma (npr. resnica je odvisna od posamezne zaznave; ni enega, za vse veljavnega merila) — navede vsaj 2.
- Navesti in kratko razložiti vsaj en primer, ki ponazarja relativizem (npr. veter hladen/topel; okus čokolade; podoben primer iz vsakdana).
- Okvirno razložiti vsaj en protiargument proti relativizmu (logični paradoks; protiprimeri – matematika/logika; nesprejemljive posledice) v 1–2 stavkih.

Lekcija 2: Ali obstaja višja stvarnost? Platon

- Pojasniti naivni empirizem in navesti vsaj 1 protiargument (zmote čutov ali nujnost matematičnih resnic).
- Oriše osnovo Platonovega sistema: svet idej vs. čutni svet in mnenje vs. znanje (stopnje spoznanja).
- Utemeljiti z 1 primerom, zakaj so ideje/miselni svet ali razum zanesljivejši (npr. stol/trikotnik ali veter/vlak).

Lekcija 3: Ali obstaja absolutna gotovost? (Descartes)

- Opredeliti metodični dvom
- Opredeliti argumente proti gotovosti čutnega spoznanja
- Opredeliti argument proti gotovosti razumskega spoznanja, navesti argumente pro
- Pojasniti cogito

Lekcija 4: Kako nastane spoznanje (Locke)

- Opredeliti izhodišče empirizma (tabula rasa)
- Razlikovati enostavne in kompleksne ideje (po 1 primer).
- Ponazoriti nastanek preproste sodbe ("to je stol/tabla": povezava idej + poimenovanje).
- Opredeliti mejo spoznanja pri empiristih (omejeno na izkušnjo; verjetnost).

Lekcija 5: Je spoznanje odsev mojega jaza? (Kant)

- Opredeliti ključne pojme: apriorni pojmi, pojavni svet, stvar na sebi (po 1 stavek).

- Opredeliti "kopernikanski obrat"
- Pojasniti, zakaj je stvar na sebi nespoznatna in kaj nam je dostopno (fenomeni).
- Orisati vsaj eno prispodobo (rdeča očala ali pajkova mreža).

Tematski sklop: Kako naj delujem? Kako naj živim?

Lekcija 1: Kaka naj ravnam 1? Uvod

- Opredeliti etiko ter naštet 3 pod-discipline (metaetika, normativna, aplikativna etika).
- Opredeliti osrednje vprašanje etike ("kaj dejanje naredi moralno") in navesti možne rešitve (posledice, dolžnosti/pravila, značaj/vrlina) ter ponazoriti z 1 primerom.

Lekcija 2: Kaka naj ravnam 2? Utilitaristična teorija moralnega dejanja

- Opredeli načelo koristnosti in ga ponazori na primeru
- Okvirno oriše izračun moralnosti, našteje vsaj 3-4 kriterije in ponazori na primeru
- Dijak opredeli vsaj eno aktualizacijo načela koristnosti

Lekcija 3: Kaka naj ravnam 3? Kantova teorija moralnega dejanja

- Opredeli dve vrsti dejanj po Kantu ter navede primer
- Opredeli 1. moralni zakon ter navede primer ter navede eno povezavo s poklicnimi etikami
- Opredeli 2. moralni zakon ter navede primer

Lekcija 4: Smisel življenja 1: Sokrat

- Okvirno opredeliti pot do sreče pri Sokratu: skrb za dušo, vrlina = znanje, samospoznavanje

Lekcija 5: Smisel življenja 2: Aristotel

- Našteti dele duše: vegetativni, čutno-željni, razumski (osnovna razlaga v 1 stavku).
- Opredeliti vrlino: srednja mera; navesti 2 primera (npr. pogum, zmernost).

Lekcija 6: Smisel življenja 3: Diogen

- Povzeti pojmovanje človeka
- Površno razloži geslo "ničesar potrebovati"
- Površno navesti vzroke nesreče in 3 slepila

Lekcija 7: Smisel življenja 4: Hedonisti

- Površno razloži Aristipa
- Površno razloži bistvo Epikurjevega hedonizma

Program: (klasična gim., gimnazija, gimnazija v ŠO)	Predmet:	Letnik:	Število ocenjevanj: (v 1. oc. obd., v 2. oc. obd.)	Vsebine ocenjevanja:	Način ocenjevanja: (pisno, govorni nastop, izdelek, nastop, ...)	Okvirni čas ocenjevanja: (mrežni plan)	Učitelji:
Gimnazija (tudi športni oddelek)	Filozofija	4.	2 3	Kaj je filozofija, Spoznavna teorija Etika, Izbirna tema	Pisno in ustno Pisno in ustno	Pisno: 23.11-27.11. 2026 22.2.-26.2. 2027 19.4.-23.4.2027 Ustno: skozi celotno šolsko leto, razen v obdobju pisnega ocenjevanja	Uroš Lubej
Klasična gimnazija	Filozofija	4.	2 3	Kaj je filozofija, Spoznavna teorija, Antična filozofija (prvi del) Etika, Izbirna tema, Antična filozofija (2. del)	Pisno in ustno Pisno in ustno	Pisno: 23.11-27.11. 2026 22.2.-26.2. 2027 19.4.-23.4.2027 Ustno: skozi celotno šolsko leto, razen v obdobju pisnega ocenjevanja	Uroš Lubej

Program: (klasična gim., gimnazija, gimnazija v ŠO)	Predmet:	Letnik:	Število ocenjevanj: (v 1. oc. obd., v 2. oc. obd.)	Vsebine ocenjevanja:	Način ocenjevanja: (pisno, govorni nastop, izdelek, nastop, ...)	Okvirni čas ocenjevanja: (mrežni plan)	Učitelji:
Izbirni maturiterni predmet	Filozofija	4.	2 2	Izbirno klasično filozofsko delo Izbirna tema	Esej Esej	19.10-23.10.2026 30.11.-4.12.2026 8.2.-12.2.2027 5.4.-9.4.2027	Uroš Lubej